

Rozet

Dansgeschiedenis op de basisschool

Groep 1 t/m 4

2023

Geschreven door Marina Peters en Noura Rezgui

Inhoud

Dansgeschiedenis op de basisschool.....	2
Inleiding.....	2
1. Van oerdans naar volksdans.....	3
1.1 Oerdans	3
1.2 Nederlandse volksdans.....	5
1.3 Spaanse flamenco.....	6
1.4 Buikdansen	7
2. Van hofdans naar klassiek ballet	8
2.1 Hofdans	8
2.2 Klassiek ballet	9
3. Van moderne dans tot hedendaagse dans.....	12
3.1 Zelfde verhaal anders gedanst	12
3.2 Moderne dans – Isadora Duncan	13
3.3 Martha Graham.....	14
3.4 Hedendaagse dans	15
4. Van jazzdans tot urban dans	17
Inleiding.....	17
4.1 Jazzdans en musical.....	18
4.2 Urban dans	20

Dansgeschiedenis op de basisschool

Inleiding

Foto: Schilderij van Breughel. Titel: Boeren dansen om de meiboom, bron: Etsy Nederland

Wat weet jij over dans? Houd jij van dansen? Waar dans jij? Is het tijdens een feest of wanneer je blij of juist boos bent? En dans jij meestal alleen of samen met anderen?

Dansen hoort bij de mens en zelfs bij dieren en dit is van alle tijden.

Heel vroeger hadden de mensen nog geen huizen. Ze leefden in het bos, in een hutje of in de bergen in een grot. Ze leefden van planten, bessen en groenten of ze joegen op dieren.

Ze maakten muziek met hun lichaam door te klappen en te stampen. Dat noem je maat en ritme maken. Ze dansten in de natuur, zoals het bos of het strand om de goden te vragen of het zou gaan regenen als het al een tijdje droog was of als ze gingen jagen, ze veel dieren zouden vangen.

1. Van oerdans naar volksdansen

1.1 Oerdans

Foto: Rituelen Griekse dansvormen. Titel: Grecia i Roma N 10, bron: Adelavives

Afrikaanse dans

*Foto boven: Rwanda dans, bron: Superprof
Foto onder: Phantasialand, African dancers,
bron: Pretpark Vergelijker*

In Afrika wonen veel stammen, kleinere groepjes mensen, die hun eigen gewoontes en rituelen hebben.

In Afrika zie je nog steeds dat stammen in de natuur dansen. Mensen dansen als er een kind geboren is, als er een bruiloft is of voor de jacht.

Opdracht:

Maak je eigen regendans.

- Maak van een wc-rolletje een schudkokertje en doe er rijst in. Maak hem goed dicht en versier hem. Als je nu schudt klinkt het alsof het regent.
- Maak van takken, sliertjes stof, bladeren en gras je eigen kostuum voor de regendans.
- Beweeg als een echte Afrikaanse danser: buig je knieën goed en stamp met je voeten.

Tip: een groepje kinderen maakt muziek met de schudkoker en een ander groepje danst. Laat ze wisselen van rol.

1.2 Nederlandse volksdans

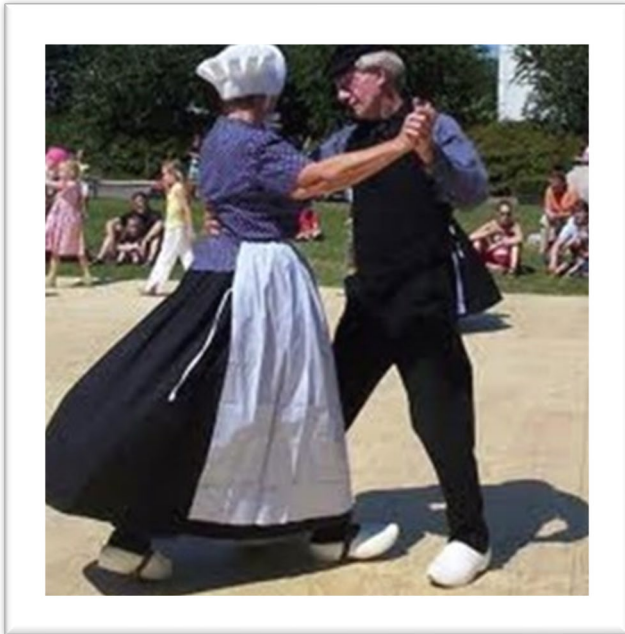

Foto: Klompendans op de Cantorij, bron: Artship.co

Elk land heeft danstradities met zijn eigen dans en met zijn eigen muziek. Zo heb je de Riverdance uit Ierland, de flamenco uit Spanje, de Halay-dans uit Turkije en de buikdans uit het Midden-Oosten.

De klompendans is een Nederlandse Volksdans. De boeren en boerinnen waren altijd heel druk aan het werk op hun boerderij. Ze droegen houten schoenen: klompen. Ze hadden maar heel weinig tijd om leuke dingen te doen. Op zaterdag gingen ze vaak even naar het dorp. Op het plein bij de kerk ontmoeten ze elkaar. Dan gingen ze dansen met hun klompen aan. Met die klompen konden ze lekker hard stampen. Ze klapten er ook bij.

Opdracht: Klompendans

Kijk naar de filmpjes:

- [Kinder Dutch dance 2018 - YouTube](#)
- [Dutch folk dance: Klompendans - YouTube](#)

Bij de klompendans dans je vooral met platte voeten en ook tik je met je hak of tenen op de grond. De maat van de dans hoor je goed door het geluid van de klompen. Je stampt snel en langzaam en klappt er ook bij.

Vaak dansen de mensen de klompendans met z'n tweeën, in paren, in een lange rij of in een grote kring.

Kun je zelf dansen alsof je klompen aan hebt? Kun je erbij klappen? Kun je tijdens het dansen ook met een ander kind dansen, even met iemand anders een paar zijn?

1.3 Spaanse flamenco

Foto links: Castanuelas-flamenco, Flamenco Export

Foto rechts: Flamencodanseres, Flamenco in Andalusië, bron bestemming Andalusië

Een andere bekende volksdans komt uit Spanje: de flamenco. 's Avonds speelden de mensen bij het kampvuur gitaar en daar zongen en dansen ze bij. De liedjes zijn vaak erg verdrietig en dat kun je ook goed horen. De gitaar en de trommels zijn heel belangrijk.

De vrouwen dragen mooi versierde lange jurken met heel veel stof. Er zijn veel franjes en soms dragen zij een lange sleep. Met hun armen maken ze mooie bewegingen. Zij hebben schoenen met hakjes aan. Op de neuzen en de hakken van de schoenen zitten ijzeren spijkers. De mannen hebben lagere schoenen aan. Hun schoenen hebben alleen op de hakken ijzeren plaatjes.

Bij de flamenco maken de dansers muziek door:

- Krachtig te stampen met de voeten, waardoor de ijzeren plaatjes onder de schoenen extra harde geluiden maken.
- Klappen met de handen.
- En door te kleppen met de castagnetten, een houten muziekinstrument.

Opdracht:

Kijk naar het filmpje: [Flamenco-dansje voor peuters en kleuters - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=sLFH01qJT3k). Dans je mee?

Heb je ook een lange jurk of rok? Doe hem dan aan als je danst.

Kijk naar deze twee filmpjes:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=sLFH01qJT3k>
2. [Kinder Dutch dance 2018 - YouTube](#)

Wat is hetzelfde en wat is verschillend?

1.4 Buikdansen

In landen als Turkije, Syrië en Noord-Afrika dansen vooral de vrouwen met de buik. Ze dragen mooie lange rokken of wijde broeken met korte bloesjes zonder mouwen. De buik is vaak bloot, maar wel versierd met een mooie sjaal of ketting en vooral veel belletjes. Die maken lekker veel geluid als je danst.

Bij buikdansen dans je vooral met de buik, deze beweeg je heen en weer. Ook je heupen gaan heen en weer. En met je armen maak je mooie bewegingen.

Opdracht:

[In dit filmpje laat deze juf zien hoe je een slang na kunt doen.](#)

Kun jij dit ook? Hoe voelt het wanneer jij zo met je buik en armen beweegt?
Het lijkt wel alsof je een slang bent geworden!

2. Van hofdans naar klassiek ballet

2.1 Hofdans

Heel lang geleden woonden de koningen en koninginnen, ridders en jonkvrouwen in grote kastelen. Ze gaven heel vaak feesten. Ze wilden aan hun gasten laten zien hoe rijk ze waren. Hun zalen zagen er heel mooi uit, je kon er de lekkerste dingen eten, de muziek werd door de beste muzikanten gemaakt. Op de feesten werd heel veel gedanst. Er werd door de koningen en koninginnen en hun gasten zelf gedanst.

Kijk naar het filmpje: [Dans Tijd 1 T7 Menuet ordinaire - Le Maître à Danser - 1725 - YouTube](#). Hoe zien prinsen en prinsessen eruit? Omdat de kleren strak zijn en van zware stoffen gemaakt, konden ze moeilijk bewegen. Ze liepen dus meer dan ze dansten of maakten kleine danspasjes.

Opdrachten:

Doe een prinsessenjurk of een rok aan die heel lang is. Of doe een prinsenbroek aan. Ga zo recht mogelijk staan. De prins houdt zijn hand zo, dat de prinses haar hand erop kan leggen. Loop nu zo deftig mogelijk rond. Loop langzaam als een echte prins en prinses.

Om heel mooi rechtop te lopen kun je ook een boek op je hoofd leggen. Let op: deze mag niet vallen terwijl je loopt! Kijk met het boek op je hoofd rustig naar rechts en naar links.

Loop in een rijtje als een koning en koningin.

Draai naar elkaar toe en maak een buiging.

Loop in een kring.

Maak eens een klein danspasje.

Maak nu je eigen dans door alle bewegingen aan elkaar te plakken.

2.2 Klassiek ballet

Foto links: De Franse koning Lodewijk de Veertiende, bron: histoire-image.org

Foto rechts: Schoen uit die tijd, bron: Canon van de danskunst/ hofcultuur

Er was eens een koning, koning Lodewijk de 14^e. Hij woonde in het grootste paleis van Frankrijk. Hij hield van grote feesten en ook van dansen. Hij wilde verhalen vertellen met dans. Zo liet hij voorstellingen maken met heel veel dansen, mooie kostuums en mooie decors. Hij liet de beste muzikanten komen. De voorstellingen duurden heel erg lang, soms wel vier uur. Je kon er lekker bij weg dromen.

Lodewijk de 14^e kon heel goed dansen. Hij danste daarom altijd mee in de voorstelling. Hij vond het dansen zo belangrijk dat hij ervoor zorgde dat er dansscholen kwamen waar je kon leren dansen. Die manier van dansen heet klassiek ballet. De voorstellingen van het klassiek ballet gingen vooral over sprookjes. Als je naar een voorstelling kijkt, zie je dat de vrouwen veel op de tenen dansen, op spitzten. Ook draaien ze veel – ze maken pirouettes - en mannelijke dansers tillen hen op. Ook ontdekten ze dat je niet je benen heel hoog kan krijgen als je voeten en tenen naar voren zijn gericht. Daarom draaien ze hun voeten naar buiten uit.

Opdrachten:

1st position 2nd position 3rd position 4th position 5th position

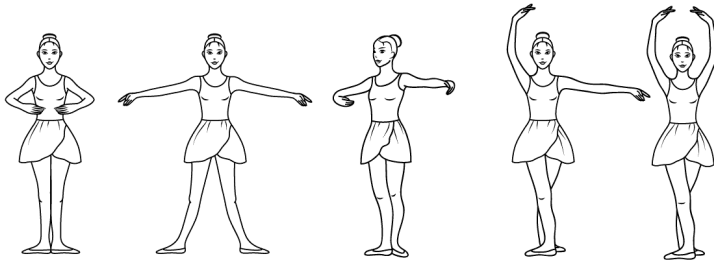

Foto: de balletposities van handen en voeten, bron: supercoloring.com

Sta met de voeten naast elkaar, dus hak tegen hak en tenen naar voren. Je linker en rechter grote teen raken elkaar aan. Probeer nu je been naar opzij op te tillen.

Doe dit nu met je voeten naar buiten, zoals op de foto en til dan je been op. Ja!!! Je been gaat gewoon hoger. Daarom staan de dansers met de tenen naar buiten.

Kijk nog een keer naar de foto met de handen en voeten.

Kan je ook in de eerste positie staan? Hoe heb je de handen? Ze komen voor je buik. Probeer ook een andere positie.

Kun je ook draaien? Draai nu op je tenen.

Op welke schoenen kun je goed draaien en dansen?

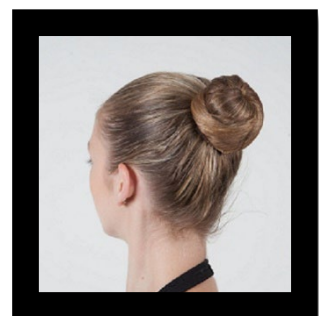
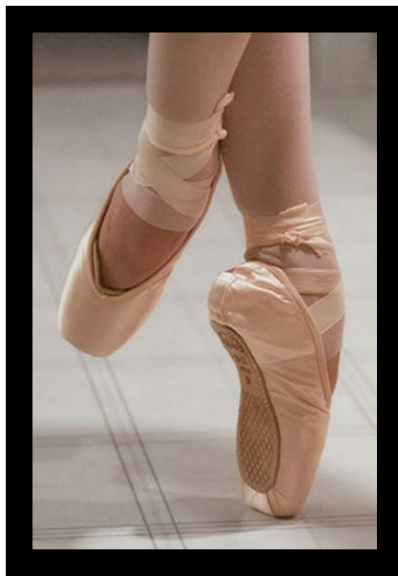

Foto links: Tutu, Don Quichotte 17-18, bron: Opéra de Paris

Foto midden: Spitzes, bron: bloch.com

Foto rechts: Balletknot, bron: Danceline.com

Tijdens een voorstelling dragen de vrouwen tutu's, dat is een korte rok met heel veel laagjes stof. Aan hun voeten hebben ze spitzes, waarbij je op je tenen kunt staan. Dankzij de tutu kun je de bewegingen goed zien. En dat is belangrijk, want tijdens ballet maken de dansers met de benen heel veel bijzondere bewegingen. Door

de spitzen kan je heel hoog op de punt van je tenen staan (dankzij het verharde stukje). Zo lijkt het dat de danser kan vliegen en geen zwaartekracht voelt. De ballerina's hebben een knot zodat hun nek langer lijkt en je beter hun hoofd bewegingen kunt zien.

De mannen hebben vaak een strakke broek aan op het podium. Zo zie je ook hun bewegingen goed. Ze kunnen er moeiteloos in bewegen. Dat is belangrijk, want jongens springen hoog in de lucht en draaien veel (dit heet een pirouette). Vaak hebben ze ook een mooi colbert van velours aan, versierd met pailletten.

Opdracht:

Maak jouw eigen tutu. Hoe kun je die maken? Bijvoorbeeld van krantenpapier of van (vuilnis)zakken in verschillende kleuren.

Foto: Vaenius Alexander Farnese, de zestiende eeuw, bron: Modemuze

Of maak je eigen balletkraag. Op de foto zie je hoe zo'n kraag eruit ziet.

De kraag kun je van allerlei materialen maken, bijvoorbeeld van stof of papier, maar ook van plastic flessen die je aan elkaar vastzet. Alles mag.

Als je balletkostuum klaar is: dans met de tutu's en de kragen.

3. Van moderne dans tot hedendaagse dans

3.1 Zelfde verhaal anders gedanst

Dansen kan op veel verschillende manieren. De vorige les ging over klassiek ballet. In deze les leer je meer over moderne dans.

Ken je het sprookje Doornroosje? De dansers ook. Kijk maar naar deze twee filmpjes:

1. [Balletstuk van The sleeping beauty, gedanst door het Nationale en Opéra Ballet](#)
2. Moderne versie van [The sleeping beauty van Mats Ek, gedanst door Nederlands Dans Theater 1](#)

Opdracht:

In het ene filmpje vertellen dansers het sprookje over Doornroosje in klassiek ballet en in het andere filmpje zie je hoe andere dansers het verhaal vertellen.

- Noem drie verschillen.
- Noem drie dingen die hetzelfde zijn.
- Wat vind je zelf het leukst en waarom?
- Wat vind je grappig en waarom?

In het tweede filmpje zag je het sprookje vertelt in moderne dans. Bij klassiek ballet is de wereld sprookjesachtig. In moderne dans zie je de wereld zoals die is. En ook wat mensen daarbij voelen. Bijvoorbeeld dat ze blij zijn, verdrietig, boos of verliefd.

3.2 Moderne dans – Isadora Duncan

Foto: Isadora Duncan, bron: Arnold Genthe

De meeste verhalen bij moderne dans gaan over hoe het leven is. De dansers laten goed zien wat ze voelen. Of ze verdrietig zijn, boos en verliefd. Isadora Duncan is de ‘moeder van de moderne dans’. Zij danste op blote voeten. Zo kon ze de natuur en de aarde echt voelen. Ze droeg jurken van lichte stof, zodat ze de wind kon voelen. Haar haar was los zodat je de bewegingen van de wind erbij kon zien.

Ze maakte haar eigen dansen en dat was nieuw. Ook ze danste niet elke keer hetzelfde stuk, want bij elk optreden verzon ze ter plekke iets anders, dit heet improviseren. Tot de dag van vandaag is improvisatie voor de moderne dans heel belangrijk!

Improvisatieopdrachten:

Tip: gebruik het liefst instrumentale muziek (= geen zang)

Dans alsof je heel moe bent.

Dans alsof je boos bent.

Dans alsof je blij bent.

Welk gevoel kun je nog meer verzinnen? Laat dat aan elkaar zien en raad welke emotie je klasgenoot je laat zien.

Voeg stopdans toe. Terwijl de kinderen bewegen, stopt de muziek. De leerlingen staan stil als een standbeeld. Welk gevoel beelden de kinderen uit?

3.3 Martha Graham

Foto: Barbara Morgan (Martha Graham, Letter to the World), bron: MutualArt

Ook Martha Graham liet nieuwe manieren van dansen zien. Zij bedacht speciale bewegingen. Bijvoorbeeld door op verschillende manieren je rug en billen te bewegen. Zo werd eerder niet gedanst. Zoals bij klassiek ballet zijn er ook dansscholen voor moderne dans.

Opdracht:

Om dit te kunnen oefenen liggen de leerlingen op de grond.

[Kijk naar deze film en doe mee!](#)

In de film zag je dat de rug van rond naar lang kan bewegen. Dit heet tegenstelling. Wij gaan nu tegenstellingen samen oefenen:

- Beweeg licht als een veertje en daarna zo zwaar als een steen.
- Dans heel langzaam en daarna heel snel.
- Dans met ronde bewegingen en daarna met strakke bewegingen.
- Dans op de grond en daarna hoog in de lucht.

Wat kun je nog meer verzinnen?

3.4 Hedendaagse dans

Foto: danseres, bron: Southfloridafootdocs.com

Op televisie, in het theater of op straat is hedendaagse dans dé manier van dansen. Het is vaak een mix van verschillende soorten en stijlen. Alles mag door elkaar gebruikt worden. Bijvoorbeeld: klassiek ballet, modern, jazz of breakdance.

Wat je ook veel ziet is dat er zangers, muzikanten, toneelspelers en/of circusartiesten meedoen.

Opdrachten:

1/ [Kijk naar het filmpje Pixel van Mourad Merzouki](#). De dansers dansen met lichteffecten.

Wat vind je hier mooi of juist lelijk aan? Hoe voel jij je als je ernaar kijkt? Wat vind je knap van de dansers? Kun jij erachter komen wie de breakdancers zijn? Wie uit het circus komt? Waaraan zie je dat?

2/ Deze opdracht doe je met zijn tweeën. In de film zag je iemand dansen met een paraplu. Bij hedendaagse dans dansen ze met van alles: een krant, een ballon, een bloem, een lint, een pop enz.

Maak zelf met een klasgenoot een dans met een tafel of een stoel. Om dit te doen, maak je allerlei bewegingen om, onder, naast of op de tafel. Let op: onthoud de verschillende bewegingen, want als je deze bewegingen aan elkaar plakt, heb je een eigen dans gemaakt.

Tips voor je dans:

- Maak je klein onder de tafel en beweeg alleen met je armen.
- Maak je groot op de tafel.
- Ga op de tafel zitten en kijk wat je met je benen en voeten kan doen.
- Lig op je tafel en beweeg met je buik en rug.
- Draai rondjes om je tafel.
- Hinkel vooruit en achteruit.
- Leun op je tafel en til één been op.
- Gebruik de muziek van de film. Of gebruik de muziek van Johann Sebastian Bach of Slagerij van Kampen.

3/ Deze opdracht doe je in paren.

- Elkaar aantikken. [Zie deze link van Dance Skills: De Bloem](#). Kies wie het zaadje is en wie de tuinvrouw of -man is. Tik je zaadje en je bloem wordt groter en groter. Ruil nu van rol.
- Spiegelen: [zie deze link van Dance Skills](#) . Ga tegenover elkaar staan. Eén kind is een danser, het andere kind is het spiegelbeeld. De danser beweegt heel langzaam een arm, het spiegelbeeld doet dit na, alsof je voor de spiegel staat.

4. Van jazzdans tot urban dans

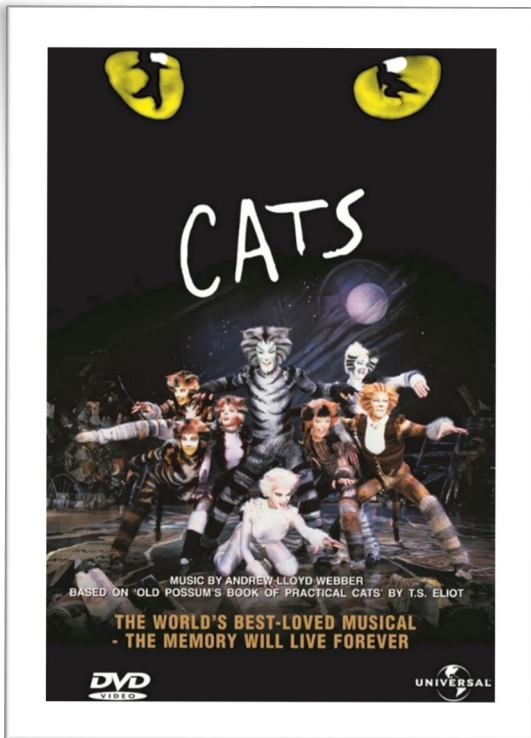

Foto links: Musical Cats, bron: Dutchcharts.nl

Foto rechts: Lee-world-final-bc-one-2 2022, bron: Redbull.com

Inleiding

[Kijk naar deze inspirerende film van Twist en Pulse.](#) Dit is een videoclip over de geschiedenis van het dansen van 1920 t/m 2000.

Opdracht:

Kijk goed naar dit filmpje. Dansen de jongens steeds hetzelfde? Kijk en luister naar de muziek, de kostuums en vooral naar het dansen.

Welke dans vind jij het leukste om te zien en waarom?

4.1 Jazzdans en musical

Het ontstaan van jazzdans

Jazzdans is ontstaan in Amerika, in het begin van de vorige eeuw. Je danst vaak met gebogen knieën, direct contact met de aarde. Je kunt ook alleen met je hoofd, schouders of benen bewegen.

Je herkent vaak jazzdans door de
wijd gespreide vingers, genaamd
jazzhands (zie foto).

Foto: All that Jazz, bron Chronicle van Eric Luse

De mensen (slaven) die op het veld en in weilanden werkten, kwamen uit Afrika. Ze mochten niet dansen of muziek maken. Zij zongen wel en maakten bewegingen als ze zich moesten verplaatsen. Ze stampten met hun voeten en klaptten in hun handen. Al gauw ontstonden er ritmes. Dat werden dansen. Dat heet jazzdans.

Vroeger werd er dus op het veld gedanst, terwijl de slaven aan het werk waren. Nu zie je de jazzdans heel veel in theaters, films, musicals en televisie.

Kijkopdracht:

[Kijk deze film voor een goed overzicht van de verschillende jazz stijlen.](#)

Wat zie je? Kun je vertellen hoe er gedanst wordt? Hoe vind jij deze dansen?

Opdrachten:

Kun je meedoen met het dansje van de klok?

[Tick Tock Song | Ndigo | Kleuterdans | - YouTube](#)

Kun jij deze steps ook?

[How to do a Jazz Square - Beginning Jazz Steps | YouDance.com - YouTube](#)

Het ontstaan van musicals

Foto: Fred Astaire, bron: Pinterest

Foto: Circle of life by Brinkhoff Mogenburg, bron: NPR

Ook musicals zijn voor het eerst gemaakt in Amerika, in New York. Een musical is een verhaal waarbij zang, toneelspel en dans worden gecombineerd. Musicals zijn vaak vrolijk en dynamisch, daarom vinden mensen het fijn om ernaartoe te gaan. Je kunt erin wegdromen. Even in een andere wereld zijn. Als een film of tekenfilm heel veel succes had, werd er vaak een musical van gemaakt, zoals Frozen of The Lion King.

Opdrachten:

[Kijk naar dit filmpje van Fred Astaire.](#)

Wat zie je, wat gebeurt er? Doe het maar niet na, hè. Fred Astaire kon heel goed tapdansen. Hij had ijzertjes onder zijn schoenen, dat maakte extra harde geluiden. Je gebruikt je tenen en je hakken.

Kunnen jullie dat ook? (zonder de ijzertjes).

[Kijk naar dit filmpje van The Lion King.](#)

Wat zie je, wat gebeurt er?

Er zijn ook dieren, zie je hoe de dansers zich bewegen?

Kies een dier, bedenk samen met je maatje een klein verhaaltje over dat dier. Hoe beweegt jouw dier? Kan je er een dansje van maken? Misschien ken je een liedje over het dier. Zo kan je zelf een kleine musical maken.

4.2 Urban dans

Foto boven: Urban on the street. bron: Pinterest

Foto onder: Urban Dance, bron: Dansstudio Van Harten

Ook urban dans is in de vorige eeuw (jaren '70) in New York, Amerika, ontstaan. In de arme wijk The Bronx werd er gedanst op de muziek hiphop. Urban dans is een combinatie van breakdance, popping en allerlei volksdansen. Op straat gingen veel jongeren met elkaar vechten. Zij waren boos, omdat zij geen werk hadden, arm waren en niemand die hen wilde helpen. Dat veranderde toen er dans battles "gevechten" kwamen.

Je kunt heel goed zien aan hun bewegingen dat ze boos zijn. Ze zijn ook trots en niet bang voor de mensen om zich heen.

Weet je dat Breakdance vanaf 2024 een onderdeel van de OLYMPISCHE SPELEN is?

Opdrachten:

Om te voelen en ervaren hoe urban en breakdance is, hierbij een paar leuke opdrachten.

- *Popping*

[Klik op deze link](#) en doe mee met Bart, dan kun je popping leren en als een robot dansen.

- *Breakdance*

[Kijk naar dit Breakdance filmpje van Kindertijd](#). Als je een beweging wilt uitproberen, vraag dan wel om een gymmat.

[In deze masterclass van Het Klokhuis](#) worden wat breakdance moves uitgelegd. Kun je er eentje proberen?

- *Koffiemolen leren*

[How to Breakdance | Coffee Grinder | Flow Basics - YouTube](#)

- *Hiphop*

Leer met Bibi hiphop te dansen: [Hiphop Kids - les 1 \(zwemmen in slijm - Bibi\) - YouTube](#).

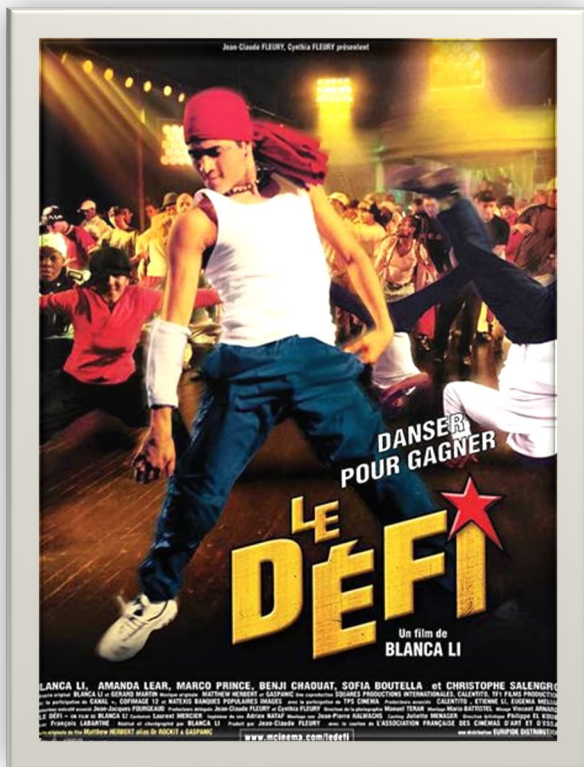

Foto: Le Défi, bron: Amazon.com

[Kijk naar deze scène uit de film Le Défi.](#)

Vertel wat je allemaal ziet. Wat vind je ervan? En wat voel je erbij?

Wil je ook dansen? Weet dat in bijna elk wijk in Arnhem een dansschool is!